

Попова Л.В.кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**Popova Liubov**

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

**ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ
НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ:
ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ****INVESTMENT ACTIVITY OF INSURANCE COMPANIES
IN THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE: ASSESSMENT
AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS**

У статті розглянуто формування та інвестування фінансових ресурсів страхових компаній в Україні в сучасних умовах та окреслено основні напрями нарощення інвестиційного потенціалу страхових компаній. Досліджено динаміку росту страхових премій, резервів, активів та власного капіталу як важливих показників розвитку ринку в цілому та інвестиційних доходів страхових компаній. Мала частка страхових премій та активів у ВВП свідчить про незначний вплив розвитку ринку страхових послуг на економіку країни. Відмічено поступове зростання ринку у 2023 році за основними показниками. Окреслено основні напрямки інвестиційної діяльності на найближче майбутнє, які полягають у активізації фінансового ринку з метою використання широкого кола інструментів інвестування з метою підвищення прибутковості останніх, підвищення якості інвестиційного портфеля за рахунок оптимізації управління ним, стимулювання страхових компаній інвестування у реальний сектор економіки.

Ключові слова: ринок страхових послуг, інвестиційна діяльність, інвестиційний потенціал, страхові компанії, страхові премії, активи, страхові резерви.

The article considers the formation and investment of financial resources of insurance companies in Ukraine in the current conditions and outlines the main directions of increasing the investment potential of insurance companies. The dynamics of growth of insurance premiums, reserves, assets and equity of insurance companies as important indicators of market development in general and investment income of insurance companies are studied. The small share of insurance premiums and assets in GDP indicates that the development of the insurance market has little impact on the country's economy. There is a gradual growth of the market in 2023 by key indicators. Insufficient capitalization of the domestic insurance market, a large share of compulsory insurance in insurers' portfolios, low level of life insurance development, and economic crisis are currently having a negative impact on the development of insurance companies' investment activities. The author outlines the main areas of investment activity for the near future, which are to activate the financial market in order to use a wide range of investment instruments, improve the quality of the investment portfolio and optimize its management by transferring part of the insurance reserves to trust management, and encourage insurance companies to invest in the real sector of the economy. It is important to strictly adhere to the principles of building an investment management system based on high investment liquidity, return on investment, strict liquidity restrictions, and sensitivity to changes in interest rates and profitability. All of this will help strengthen the investment potential of the insurance market, turn it into an important investor in the national economy, and increase the profitability of insurance companies' investments, in particular. In addition, the development of voluntary insurance, including long-term life insurance, the development of new competitive insurance products, the search for new and improvement of existing sales methods, the expansion of the regional network, and the widespread use of digital technologies are considered promising.

Key words: insurance services market, investment activity, investment potential, insurance companies, insurance premiums, assets, insurance reserves.

Постановка проблеми. Поступове відновлення економічного зростання та подальший розвиток вітчизняної економіки вимагають великого обсягу інвестиційних ресурсів.

У цих умовах необхідно зробити акцент насамперед на розвиток внутрішнього інвестиційного потенціалу. Як відомо, фондовий ринок та банківський сектор представляють дві важливі системи, які забезпечують функцію акумулювання, перерозподілу та використання фінансових ресурсів.

Проте сьогодні вони не в змозі повністю забезпечити потреби економіки в інвестиційних ресурсах та сприяти активізації інвестиційних процесів. Крім того, вітчизняні банки надають в основному лише короткострокові кредити, тоді як економіка нашої країни потребує середньострокових і довгострокових вкладень. Формування страхових резервів вітчизняними страховими компаніями сьогодні є важливим внутрішнім джерелом інвестицій у національну економіку, що сприятиме зміцненню її економічного стану та фінансової стабільності. Водночас питання оптимізації розміщення коштів страхових резервів дуже актуальне і для кожного страховика – в умовах кризи пріоритетним напрямом підвищення власної прибутковості є не розширення страхового ринку, а грамотне керування своїми інвестиціями.

Таким чином, в Україні питання про те, якою повинна бути структура та обсяг інвестицій страхових компаній, актуальне не лише для самої страхової організації, це й серйозне державне завдання, орієнтоване на встановлення пріоритетних напрямів та об'єктів інвестування страхових резервів. У сучасних умовах кошти страхових організацій дедалі більше розглядаються та використовуються з позиції накопичення та інвестування, а ефективне функціонування економіки, переміщення вільних капіталів у перспективні галузі стає неможливим без наявності дієвого інституту страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання нарощення інвестиційних можливостей ринку страхових послуг, основні напрямки та заходи активізації інвестиційної діяльності страховиків широко досліджуються вітчизняними та зарубіжними науковцями та практиками. Ці та інші проблемні питання розкриті в роботах С.В. Черкасової [1], Л.В. Шірінян [2], І.І. Рекуненка [3], Н.Г. Нагайчук [4], Т.С. Гавриляк [5], О. Залєтова [6]. У науковій літературі досить повно досліджуються питання інвестиційної діяльності страхових компаній, оцінка їх інвестиційного потенціалу, інструменти інвестування, особливості формування інвестиційного портфеля, основні ризики та фактори впливу на нього, напрямки інвестиційної діяль-

ності. Але поряд з тим сучасні умови розвитку ринку вимагають ґрунтовної оцінки інвестиційного потенціалу ринку страхових послуг в умовах війни та перегляду напрямків інвестиційної діяльності.

Мета дослідження є обґрунтування перспектив інвестиційної діяльності страхових організацій, основних напрямів та шляхів зростання інвестиційного потенціалу ринку страхових послуг України. Адже часто інвестиційна діяльність розглядається на макрорівні. Важливим є проаналізувати можливості інвестиційної діяльності страховиків на макрорівні з позицій розвитку ринку страхових послуг та його динаміки.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні сучасна роль страхових компаній у економіці визначається здатністю страховиків забезпечити переміщення коштів на ринок капіталу. Страхові внески, які одержують компанії від страхувальників, перетворюються на величезний страховий фонд, який може бути спрямований на розвиток економіки.

Можливість акумуляції значних грошових коштів та здатність керувати цими засобами перетворюють страхові компанії на одних з найважливіших джерел інвестиційних ресурсів. Крім коштів страхових резервів страхові компанії також можуть використовувати в інвестиційних цілях власний капітал, що є вільним від страхових зобов'язань.

Таким чином, наявність тимчасово вільних фінансових ресурсів в обороті організації дозволяє страховикам активно використовувати їх у цілях інвестування та отримання додаткового доходу, що робить проведення цих операцій невід'ємною частиною страхового бізнесу. У США, Японії, країнах Західної Європи страхові компанії давно посіли чільне місце на ринку позичкових капіталів, будучи одним з найважливіших фінансових джерел розвитку національної економіки. При цьому основним джерелом інвестиційного капіталу зарубіжних страховиків є кошти, що залучаються за договорами страхування життя, що дозволяє страховим компаніям здійснювати довгострокові вкладення і належати до найбільш великих інвесторів.

Згідно даних SwissRe поліпшення прибутковості зумовлено вищою прибутковістю інвестицій з урахуванням вищих відсоткових ставок, а також кращими результатами андеррайтингу завдяки більш пропорційним ставкам премій. Поточна прибутковість інвестицій у сегменті страхування іншого, ніж страхування життя, перевищила 3,3% у 2023 році та надалі зросте приблизно до 3,7% у 2024 році та 3,9% у 2025 році. Андеррайтинг також підтримується за рахунок зниження інфляції та покращення умов, які, як

очікується, дедалі більше пом'якшуватиме вплив інфляції на вартість претензій.

Високі ставки, вищий попит: 4 трильйони доларів США – розмір ощадних премій у 2033 році. Адаптація до нових норм вищих відсоткових ставок надає підтримку світовій індустрії страхування життя. Швейцарський інститут прогнозує сильне зростання ощадних продуктів у найближчі два роки, зумовлений зростанням глобального середнього класу, при цьому люди все частіше звертаються до страховиків для планування виходу на пенсію. Згідно зі звітом Sigma, зростання премій знаходиться на шляху стійкого відновлення: загальне реальне глобальне зростання премій становитиме 1,5% у 2023 році після скорочення на 0,7% у 2022 році, а в середньостроковій перспективі (2024–2025 роки) прогнозується ще вище зростання премій: 2,3%. Цьому сприяють переважно ринки, що розвиваються (+5,1%), але також підтримується і розвиненими ринками (+1,3%) [7].

Істотна роль страхових компаній у економіці розвинутих країн обумовлена значними інвестиційними можливостями страховиків, а високий рівень розвитку фінансово-кредитної системи дає їм широкий вибір напрямків для інвестування. В результаті інвестиції займають основну частку в активах страхових компаній, а доходи за ними є основним джерелом прибутку іноземних страховиків.

У розвиток інвестиційної діяльності страхових організацій позитивний внесок вносять такі фактори: динаміка страхових премій; розвиток довгострокових видів страхування; динаміка страхових резервів; динаміка власного капіталу; концентрація капіталу страхової галузі та інші.

Сьогодні інвестиційна діяльність вітчизняних страхових компаній має незначний вплив на фінансові результати самих страховиків та його конкурентоспроможність. Це зумовлено рядом основних причин.

По-перше, негативний вплив на розвиток інвестиційної діяльності страховиків має недостатня капіталізація вітчизняного ринку страхових послуг. Обсяг ресурсів, що акумулюються вітчизняними страховими компаніями невеликий, оскільки невелика фінансова потужність самих страховиків та обсяги їх операцій.

По-друге, страховики, які займаються обов'язковим страхуванням, виконують у здебільшого соціальну функцію, і в силу цього інвестиційна діяльність для них немає першочергового значення. Основний інтерес в інвестиційній діяльності проявляють страховики за добровільними видами страхування. Згідно звітних даних НБУ, обсяги зібраних валових страхових премій за 2019–2022 рр. зменшились з 53,0 млрд грн до 39,7 млрд грн або на 25,2%. Значне зменшення суми страхових премій було у 2020 році, основною причиною чого були наслідки пандемії і вже у 2021 році відбулось незначне зростання [8]. На жаль, війна в Україні безпосередньо вплинула і на ринок страхових послуг, про що свідчить зменшення страхових платежів, але вже за 9 місяців 2023 року страхові платежі склали 34,1 млрд грн, що дає підстави сподіватись на незначне зростання за підсумками року [9]. Слід відзначити, що протягом останніх років частка сукупних страхових премій у ВВП країни вкрай незначна – 0,8% (рис. 1). При цьому за період з 2019–2022 рр. даний показник скоротився з 1,3% до 0,8%, тоді як у передових розвинених країнах частка премій у ВВП варіюється від 8 до 14% [10].

Слід зазначити, що відповідно до Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року цільове значення індикатора рівня проникнення страхування – не менше 2% ВВП [11]. ВВП є основним показником розвитку економіки. Частка в ньому говорить, в першу чергу, про її значимість та вплив на економічні процеси. Низька частка страхових платежів

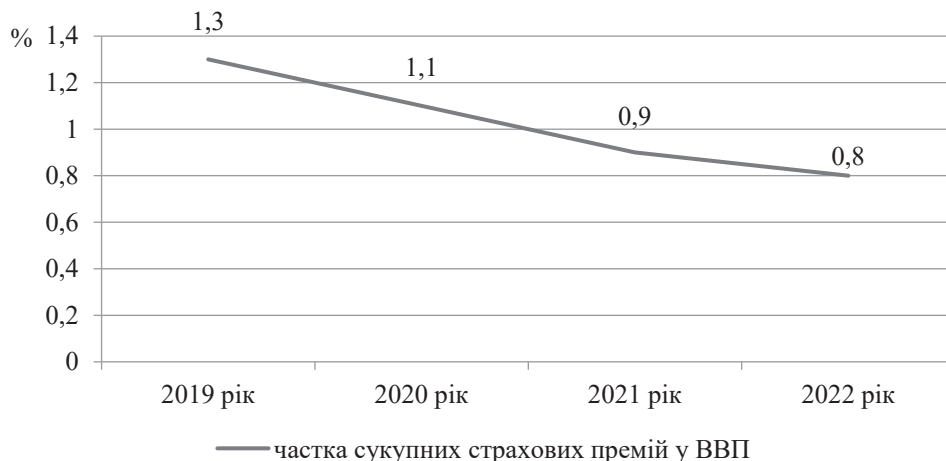

Рис. 1. Динаміка частки сукупних страхових премій у ВВП, %

у ВВП свідчить про повільний розвиток вітчизняного ринку страхових послуг та відповідно про незначний його вплив на економіку країни. Велика частка обов'язкових видів страхування зовсім не сприяють росту інвестиційного потенціалу. До прикладу, частка страхових платежів за внутрішніми та міжнародними договорами страхування цивільно-правової відповідальності у 2022 році склала 28% загальної суми.

Найбільшу зацікавленість у інвестиційній діяльності та можливості мають страховики, які займаються страхуванням життя. Страхові платежів за договорами страхування життя займають у загальній сукупності платежів досить малу частку. У 2022 році сума платежів з страхування життя склала 4812,3 млн. грн. і порівняно з 2021 роком зменшилась на 18%, а частка в загальній сукупності страхових платежів склала 12%. З 2019 року по 2022 рік дана частка зростає з 8,9% до 12% [12]. Як бачимо, частка страхування життя є досить маленькою, що не може на належному рівні забезпечити інвестиційні потреби ринку в цілому, а перспективи інвестиційної діяльності насамперед пов'язані з довгостроковим страхуванням життя. До прикладу, у Великобританії на частку страхових організацій, які займаються страхуванням життя, припадає близько 80% сукупного обсягу інвестицій. Основними напрямками інвестицій страхових компаній Великобританії зі страхування життя є купівля цінних паперів, таких як державні облігації, облігації акціонерних товариств, акції, депозитні сертифікати, казначейські та комерційні векселі [6, с. 28]. Найбільш вагомими показниками для оцінки інвестиційного потенціалу ринку є абсолютний, що визначається вартістю активів, сформованих у процесі інвестування в обрані об'єкти, і відносний, що являє собою співвідношення величини цих активів до ВВП країни [1, с.58]. Відповідно сума активів страхових компаній у 2022 році склала 70298,3 млн. грн. і порівняно з 2019 роком зростає на 10,1% (табл. 1).

Поступове зростання з 2019 по 2022 рік демонструє і обсяг активів визначених ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів з 44609,9 млн грн у 2019 році до 54145,6 млн грн у 2022 році на 21,4%. Співвідношення активів сформованих на ринку страхових послуг до ВВП у 2022 році склало 1,4%.

Страхові резерви як залучені ресурси є основним джерелом інвестицій. Обсяг страхових резервів у абсолютному вираженні у 2022 році досяг 41000,6 млн. грн. Порівняно з 2019 роком відбулось збільшення на 38,7%, а порівняно з 2021 роком на 12%. Відповідно до таблиці простежується позитивна динаміка зростання резервів зі страхування життя – 60% порівняно з 2019 роком і 19,6% порівняно з 2021 роком. Їх частка в загальній сумі страхових резервів складає 40% станом на 2022 рік і зростає з 2019 року. Аналіз розподілу резервів між страховиками зі страхування життя та страхування іншому, ніж страхування життя, говорить про те, що останні акумулюють сьогодні більш значний обсяг ресурсів, який може бути використаний як джерело інвестиційної діяльності.

Відповідно до звіту про доходи та витрати страховиків за аналізований період, інвестиційний дохід, одержаний страховиками від розміщення коштів страхових резервів страхування життя у 2022 році склав 550,3 млн грн і зріс починаючи з 2020 року на 49% [12].

Інвестиційні доходи ризикових страховиків у 2022 році зросли майже в півтора рази порівняно з попереднім роком. Більшу частину цих доходів становили проценти за банківськими депозитами. Інвестиційні доходи страховиків життя зросли на 30% у річному вимірі та на 12% у квартальному вимірі. Доходи за депозитами зросли на 36% до попереднього кварталу, тоді як доходи від вкладень у ОВДП залишились на незмінному рівні [12].

За період 2019–2022 років у структурі прийнятних активів на покриття резервів страховиків найбільшу частку займали депозити та

Таблиця 1

Показники розвитку ринку страхових послуг за 2019–2022 роки

Назва показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп приросту 2022/2019, %
Обсяг сформованих страхових резервів, млн грн в т.ч.	29558,8	34193	36555,7	41000,6	38,7
резерви зі страхування життя	10273,7	12080,7	13743	16434,2	60,0
Активи страховиків, млн грн	63866,8	64920,2	64209,2	70298,3	10,1
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів, млн грн	44609,9	46191,1	47159,2	54145,6	21,4

Джерело: складено автором на основі [10]

вкладення в державні цінні папери. Депозити у 2022 році склали 28% і зросли з початку 2020 року, де становили 20%. У 2019 році їх частка складала 32%. Вкладення в державні цінні папери за 2022 рік становили 30% і дещо зменшилися порівняно з минулим роком на 5%. У 2020 році їх частка складала лише 22%. Значна частка вкладень на депозитні рахунки ще більше посилює залежність страхового сектору від розвитку банківського.

Власний капітал аналогічно страховим резервам також може бути джерелом інвестиційної діяльності. У 2022 році власний капітал вітчизняних страховиків становив 24683,0 млн. грн., а статутний капітал 6716,8 млн. грн.

Розмір статутного капіталу демонструє поступове зменшення з року в рік, показник практично є єдиною категорією, що показує змінну динаміку що пов'язано в основному з зменшенням кількості страхових компаній. В Україні станом на кінець 2022 року було зареєстровано 128 компаній, а вже станом на кінець першого півріччя 2023 року – 115.

Власні кошти страховики можуть використовувати на подальший розвиток, а також вони служать гарантією їх стійкості та можливості виконувати свої зобов'язання. Оскільки ці ресурси, як правило, вільні від конкретних зобов'язань, певна їх частина може бути вкладена в порівняно довгострокові та менш ліквідні види інвестицій. Питома вага статутного капіталу у структурі власних коштів складає 27% (станом на 2022 рік). Проте темпи зростання страхових резервів вище порівняно з капіталом, і найбільше зростання спостерігається за резервами страхування життя.

Слід зазначити, що страховики мають позитивні інвестиційні перспективи діяльності. Вони є достатньо стабільними інститутами, для яких не характерна різка мінливість структури активів. Це дозволяє їм досить вільно займатися інвестиційною діяльністю без ризику різкої зміни кон'юнктури ринку, яка б вимагала перегляду структури активів. Наявні сьогодні у страховиків ресурси дозволяють їм швидкими темпами нарощувати активи, головним чином за рахунок страхових резервів. Страхові організації досить стійкі до умов економічної нестабільності, що підтверджено їх показниками у воєнні роки. Вітчизняний ринок страхових послуг характеризується не тільки зростаючим рік у рік інвестиційним потенціалом, а й зосередженням даного потенціалу в руках все меншої кількості страховиків, що привносить ринку певну стабільність.

На основі проведеного аналізу визначено основні напрямки інвестиційної діяльності на найближче майбутнє:

1. Розвиток фінансових ринків. Перспективи інвестиційної діяльності визначаються не лише можливостями страховиків, а також розвитком фінансових ринків. За часткою активів, що є у інвестиційному портфелі страхових компаній, можна відмітити, що найбільш значний вплив у найближчі роки на страховиків матиме розвиток банківського сектору та умови розміщення депозитів, ринок цінних паперів (ринку акцій та облігацій), ринок державних цінних паперів. Перспективним розглядаються вкладення в економіку країни за напрямками, визначеними КМУ, корпоративні цінні папери (поширена практика у Великобританії та Німеччині), іпотека (Німеччина, Італія).

2. Оптимізація управління інвестиційною діяльністю.

Інвестиційні ризики можуть мати досить значний негативний вплив на фінансову стійкість страхових компаній. Для забезпечення надійності та ліквідності регулятор обмежує можливість вибору напрямків інвестування, тому підвищення якості інвестиційного портфеля можна досягти за рахунок оптимізації управління, що передбачає передачу інвестиційного портфеля в довірче управління. Така практика в Україні ще не набула поширення, але ряд провідних європейських страхових компаній цю практику досить широко використовують.

3. Стимулювання інвестування великим страховим бізнесом у реальний сектор економіки, у зв'язку з чим має бути оновлено відповідну нормативно-правову базу та надано додаткові гарантії забезпечення фінансової стійкості для страхового бізнесу з боку держави. Пріоритетні напрямки для інвестування мають бути визначено державою у рамках урядової програми інвестиційної політики, враховуючи сучасні реалії розвитку економіки в умовах війни.

4. Будувати систему управління інвестиційною діяльністю на засадах: високої ліквідності інвестицій; повернення інвестицій; жорстких обмежень щодо ліквідності; чутливості до зміни процентних ставок та прибутковості за окремими елементами інвестиційного портфеля.

Нарощування інвестиційних ресурсів страхових компаній вимагає, в першу чергу, заходів щодо залучення коштів населення у сферу довгострокового страхування за рахунок створення нових конкурентоспроможних продуктів. Основними елементами такої стратегії повинні стати: оперативна розробка та впровадження нових страхових продуктів, підвищення якості пропонованих послуг, пошук нових та вдосконалення діючих методів продажу (активний перехід на електронні поліси, розробка системи чат-ботів), розширення регіональної

мережі, а також розробка та реалізація мотиваційних програм для співробітників, широке використання досягнень цифровізації (он-лайн врегулювання та інше).

Поряд з цим, недостатній рівень поширення страхування в країні зумовлює недостатні обсяги доходів страхових компаній. Хоч страхові премії поступово зростають, після падіння у 2022 році, але проблеми розвитку економіки країни зумовлені війною не дають реального поштовху до розвитку пріоритетних видів страхування та ринку страхових послуг в цілому. Адже саме активний розвиток страхування життя (як індивідуальне так і колективне) є двигуном зростання інвестиційного потенціалу ринку страхових послуг країни [1].

Висновки. Перспективи інвестиційної діяльності страхових організацій пов'язані з динамічним розвитком добровільного страхування, зокрема довгострокового страхування життя. В умовах жорсткого правового регулювання страховики змушені дотримуватись вимог та оптимізувати інвестиційний портфель. Незважаючи на задовільну прибутковість та високу ефективність інвестиційної діяльності, шляхи її вдосконалення існують. Основними напрямками інвестиційної діяльності найближчим

часом буде подальше проникнення в банківський сектор. Вкладення у цей сектор менш прибуткові, але більш надійні та ліквідні і дають додаткові переваги у вигляді зростання страхових премій, клієнтської бази, фінансові інструменти для вкладень. Оптимізація інвестиційного портфеля може йти за рахунок передачі частини страхових резервів у довірче управління, яке має законодавчу основу. Цей напрямок в даний час є перспективним рішенням для страховиків. Передача у довірче управління частини страхових резервів дозволить підвищити прибутковість по інвестиціям, хоча ці вкладення є більш ризиковими.

Подальше нарощення інвестиційного потенціалу ринку залежатиме не лише від динаміки абсолютних показників розвитку ринку страхових послуг (розмір страхових платежів, асортимент послуг, розмір власного капіталу, активів, резервів), а й від механізму стимулювання інвестицій в економіку країни, дієвість різноманітних інструментів та об'єктів інвестування на фінансовому ринку, розробка ефективної системи управління інвестиційним потенціалом компаній, налагоджена співпраця страхових компаній з усіма учасниками фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Черкасова С.В. Інвестиційний потенціал страхового сектора України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. № 65. С. 59–64.
2. Конкуренентоспроможність страхового ринку України в умовах активізації глобалізаційних процесів : колективна монографія / за матеріалами праць наукової групи і науковою редакцією д-ра екон. наук, проф. Л.В. Шірінян. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 404 с.
3. Рекуненко І.І. Чорна С.В. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 666–672.
4. Нагайчук Н.Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 38. С. 205–212.
5. Гавриляк Т.С. Зарубіжний досвід формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності страхових компаній. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.5. С. 251–257.
6. Залетов О. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка*. 2016. № 3 (180). С. 25–32.
7. Global outlook: Insurance industry strengthens resilience in challenging environment. Swiss Re Institute. URL: https://markets.ft.com/data/announce/detail?dockey=600-202311210330DGAP_CORPNEWS_corporate_1778271_en-1 (дата звернення: 20.02.2024).
8. Огляд небанківського фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua>
9. Страховий ринок України за 9 місяців 2023 року. URL: <https://forinsurer.com/files/file00748.pdf> (дата звернення: 15.01.2024).
10. Показники діяльності страхових компаній. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 25.01.2024).
11. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=7 (дата звернення: 10.02.2024).
12. Огляд страхового ринку України за 2022 рік. *Insurance Top*. 2023. № 1 (93). С. 20–26. URL: <https://forinsurer.com/files/file00735.pdf> (дата звернення: 25.01.2024).

References:

1. Cherkasova S. V. (2021) Investytsiyni potentsial strakhovoho sektora Ukrainy [Investment potential of the insurance sector of Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*.

- Ekonomichni nauky – Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, no. 65, pp. 59–64.
2. Shirinian L. V. (ed.) (2020) *Konkurentospromozhnist strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh aktyvizatsii hlobalizatsiinykh protsesiv* [Competitiveness of the Ukrainian insurance market in the context of intensified globalization processes]: kolektyvna monohrafiia, Kyiv: Lira-K, 404 p.
 3. Rekunenko I. I., Chorna S. V. (2017) Osoblyvosti investytsiinoi diialnosti strakhovykh kompanii [Peculiarities of investment activities of insurance companies]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, no. 8, pp. 666–672.
 4. Nahaichuk N. H. (2014) Investytsiinyi potentsial strakhovoho rynku Ukrainy [Investment potential of the Ukrainian insurance market]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine*, vol. 38, pp. 205–212.
 5. Havryliak T. S. (2015) Zarubizhnyi dosvid formuvannia finansovoho potentsialu investytsiinoi diialnosti strakhovykh kompanii [Foreign experience of formation of financial potential of investment activity of insurance companies]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, vol. 25.5, pp. 251–257.
 6. Zaliyev O. (2016) Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti strakhovykh kompanii v Ukraini [State regulation of investment activity of insurance companies in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics*, no. 3(180), pp. 25–32.
 7. Global outlook: Insurance industry strengthens resilience in challenging environment. Swiss Re Institute. Available at: https://markets.ft.com/data/announce/detail?dockey=600-202311210330DGAP____CORPNEWS_corporate_1778271_en-1 (accessed February 20, 2024).
 8. Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru [Overview of the non-banking financial sector]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed February 20, 2024).
 9. Strakhovyi rynek Ukrainy za 9 misiatsiv 2023 roku [The insurance market of Ukraine for 9 months of 2023]. Available at: <https://forinsurer.com/files/file00748.pdf> (accessed January 15, 2024).
 10. Pokaznyky diialnosti strakhovykh kompanii [Performance indicators of insurance companies]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed January 25, 2024).
 11. Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2025 roku [Strategy for the Development of the Financial Sector of Ukraine until 2025]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=7 (accessed February 10, 2024).
 12. Insurance Top (2023) Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy za 2022 rik [Overview of the Ukrainian insurance market in 2022], no. 1 (93), pp. 20–26. Available at: <https://forinsurer.com/files/file00735.pdf> (accessed January 25, 2024).